

Ehe maatoit toidab linlase nostalgiat

Toit pole üksnes võimalus kõhtu täita, vaid selle abil saab väljendada identiteeti ja mõjutada poliitikatki.

Põhjamaade toidu päevadel kõneles Rootsi toiduetnoloog ja kulinaaria-kunsti teadlane Richard Tellström toidust globaliseeruvast maailmast, toidu ja poliitika seostest ning Põhjamaade toidukultuurist. Järgnevalt ülevaade tema esinemisest.

Me vajame toitu, et elada, ent miks valmistada seda nii erineval viisil?

Me sünnime võimega tunda keelel asuvate retseptorite abil erinevaid maitseid – magusat, haput, kibedat, soolast. Kuid mida need tähendavad, seda õpime tõlgendama kultuuri kaudu. Toidukultuuri kaudu saame anda teistele märku sellest, mida peame heaks maitseks.

Me eelistame toitu, mis aitab leida tunnustust meie sotsiaalses ja kultuurilises grupis. Me ei söö toitu, mida meie kultuuris heaks ei kiideta, näiteks rotipraadi.

Mõne söögi või joogi pruukimine seostub edukusega – kallid konjakid, peened road. Järgime toitu valides meelstasti ühiskonna eliidi eelistusi.

KULINAARNE RETK EHDUSE OTSINGUIL

Linnaelanikud, eriti linna keskklass, igatsevad eheduse ja maaläheduse järele. Nõnda koguvad suurlinnades populaarsust farmerite turud, maa-stiilis restoranid jms. Ka suur osa kaasaegsest toidukirjandusest – näiteks erinevate maade rahvuslike toitude kokaraamatud – on kui vastus linlaste ihalusele saada osa millestki ehtsast ja algupärasest. Samuti on linlaste seas populaarsed toidufestivalid, eriti sellised, kus lisaks toiduelamustele pakutakse kunstielamusi.

Suurlinnade elanikud reisivad maapiirkondadesse, et saada maalähedast söögikogemust – sellest on ajendatud näiteks turism Toscanasse. Kulinaar-turist ostab mitte niivõrd toitu kui hetke ja mälestust. Restoran pakub talle sündmust – kvaliteeti, mille eest klient on nõus maksma. Nõnda saab kohalikust traditsioonilisest toidust äritoode.

Nooredki hindavad traditsioonilist sööki, kui anda sellele kaasaegne vorm:

põdra- ja põhjapõdralihaga burgerid, pitsad põhjapõdralihaga jne.

MÜÜDAV JA MÜÜDAMATU TOIDUKULTUUR

Piirkondlik toit müüb hästi, kui see...

- sobib linlaste ootustega;
- on maitsev, kerge ja eksootiline;
- mõjub ehtsa ja nostalgilisena;
- jätab mulje kõrgekvaliteedilisest käsitööst.

Piirkondlik toit müüb halvasti, kui see...

- ei vasta linlaste ootustele või on suunatud maapiirkondade tarbijatele;
- seostub rahvuslike või sotsiaalse-te probleemide või madala staatusega vähemustega;
- on igapäevane toit, mis sisaldab palju kaloreid ja mida on keeruline valmistada.

TOIT JA POLIITIKA

Iga rahvas vajab sümboliteid – nii iseenda jaoks kui ka selleks, et teised teda tunnustaksid. Sellisteks sümboliteks so-

Üks rootslaste traditsioonilistest toitudest on heeringas.

bivad näiteks lipp, muusika või sport, kuid samuti rahvusköök.

Toit ja jook võivad aidata poliitikuilgi nende eesmärke ellu viia. Tellström näitab fotot, millel Ameerika president Bush serveerib 2003. aasta novembris Bagdadis peetud tänapäeva õhtusöögil kalkunit. Teisel pildil joob Venemaa president Putin 2004. aasta märtsis presidendikampaania ajal koos vanadaamiga samovari kõrval teed.

TARGU TALITA

“Uus Põhjala toit”

“Uus Põhjala toit” on Põhjamaade Ministrite Nõukogu ja selle kaudu Põhjamaade valitsuste programm, mis on suunatud Põhjala toidukultuuri edendamisele, sellele, et piirkond saavutaks väärilise koha gastronoomilisel maailmakaardil.

● Põhineb Põhjala toidule omasel Põhjala kliimaga seonduval maitasel. Kasutatakse traditsioonilisi säilitusmeetodeid – soolamine, suhkruga säilitamine, hapendamine, suitsutamine.

● Iga Põhjala riik lisab oma erilisi roogi.

● Ühendab traditsiooni ja innovatsiooni. Toidu valmistamismeetodid on traditsioonilised ja lihtsad, neid on kaasajal tervislikumaks muudetud. Kunstlike lisandeid ei pruugita.

- Otsib tasakaalu naudinguga ja tervislikkuse vahel.
- Tooraine pärineb Põhjalast, on aastaajale omane.
- Toit peab väljendama identiteeti.

Ehtsuse, mida tänapäeva tarbija igatseb, annab Põhjala toidule kohalik tootmine. Toit jõuab linnatarbijani mitmel moel: suurtes linnades peetavatel farmerite turgudel, väikestest maameiereidest ja talupoodidest, kus on võimalus osta kaupa otse talunikult.